JEŽÍŠ A HŘÍŠNICE

Původ materiálu
Petr Pivoňka
Pořadí v lekci
16

Žalm 130,3-4 Budeš-li mít, Hospodine, na zřeteli nepravosti, kdo obstojí, Panovníku? Ale u tebe je odpuštění; tak vzbuzuješ bázeň.

Liturgické čtení-L 7,36-50

klíčové pojmy, dobové a textové souvislosti:

- ***příběh v příběhu***: s pozváním k jídlu se před námi otevírá příběh (Lk 7, 36-50), který se spolu s Janem ptá (7,19): ‚jsi ten, který má přijít, nebo máme čekat jiného?'a stává se tak součástí příběhu 7,18 až 8,3. Souvislost mezi příběhem ženy hříšnice a předcházejícím oddílem (7,18- 35) dosvědčuje též takřka okamžitý přechod od hovořícího Ježíše se zástupy ke stolu v domě farizea. ‚Podobenstvím'(v. 41 a 42) v příběhu se otevírá prostor pro dvě osoby (žena-hříšnice a muž-dlužník z podobenství), které přijímají odpuštění. Ježíš však ‚podobenstvím' markýruje situaci, vyvolanou Šimonovou myšlenkou: proč se necháš opečovávat hříšnou ženou? Předcházející příběh (7, 24-35) řeší dilema lásky a odpuštění v 7,36-50: jen moudré dítě (žena hříšnice) je v tomto pokolení ospravedlněno, ne víra, která nemiluje (Šimon).

- ***Šimon farizeus***: se zpočátku příběhem jen mihne (upozorňuje se tím na to, že se Ježíšovi podle zvyklostí před jídlem nevěnoval?, srov. V. 44-46), ale víme o něm, že náleží ke vzdělaným a zbožným lidem. Až po příchodu ženy se ukazuje, že Šimon nevěří příliš v prorocké vlastnosti Ježíšovy (v. 39) anebo věřil a je vzniklou situací hluboce zklamán. V ‚podobenství' pak Šimon rozpoznává, že odpuštění vede k vděčnosti (v. 41a 42) a větší odpuštění k větší lásce (v. 47; nebo větší láska k většímu odpuštění?). V celém příběhu se pak Šimon farizeus stává kontrastem k hlavní roli - ženě. Dodržováním přikázání nedojde svět k nápravě celého stvoření, jak Šimon věřil, nýbrž ‚Tvá víra tě zachránila'(v. 50).

- ***žena hříšnice***: stojí psáno, ač nevíme, čím se prohřešila; Ježíš o tom také neví, když ji oslovuje ženo? Její víra ji dovedla až do farizeova domu. Víra v Ježíše ji zachránila před hříchem (srov. Lk 5, 31a). Přichází mu z vděčnosti pomazat nohy (olejem na hlavu). Tomu, který ji zachránil (bylo více takových, které mu tolik dlužily, viz. 8, 1-3). Žena si v první řadě nepřichází pro požehnání; kdyby si nebyla vědoma svých hříchů, musela by být blázen, aby vydávala tolik peněz za tak drahý olej. Jak krátce se v příběhu hovoří o jídle (ani nevíme, jak to s jídlem dopadlo), tak dlouze se popisuje její péče. Mytí a mazání olejem pro ni nebylo obtížné, protože se při jídle u stolu leželo na lehátku. Dilema, co bylo dřív, zda láska-odpuštění nebo odpuštění-láska, se stává pro příběh neúplné. Nejde o lásku jako základ pro odpuštění, ale o lásku jako odpověď víry v odpuštění (v. 47).

- žena u Lukáše přichází s olejem, aby vyjádřila lítost nad svými činy. Ježíš se jí zastává, odpouští hříchy, zachraňuje a propouští v pokoji (v.50). Nemáme si ***pomazávání Ježíše*** v tomto Lukášově příběhu též vykládat jako víru v Ježíšovo mesiášství, jako je tomu u Marka (srov. 14,3-9)? Obě hostiny se ale také v mnohém liší. Tak například žena u Marka není nazvána hříšnicí; její pomazávání olejem není tedy kajícným činem či odpověď víry v odpuštění. Nýbrž její čin je balzamováním těla, které tu nebude stále (v. 7b); vyznáním, že Ježíš je Kristus.

ÚSKALÍ TEXTU:

- neměli bychom si příběh zjednodušovat v tom, že přijmeme hříšnici jako prostitutku anebo ji ztotožníme s Marií Magdalénou. Není to tam ani uvedeno. V onom městě patřila zřejmě ke známým osobám, i farizeus ji poznal (v 39). Známou se mohla stát tím, že dokázala umně ve svůj prospěch využívat své známé, své krásy, svého postavení. Odvaha vejít do farizeova domu, vzácný olej, pláč, umývání slzami, … nemohlo být nic jiného než projev pokání a vděčnosti někomu, kdo je schopen odpustit.

- ani farizea bychom si neměli zaškatulkovat jako věčného Ježíšova odpůrce. Šimon pozval Ježíše ke stolu, což také znamená, že šlo i o společenství slova. ‚Podobenství' o dvou dlužnících naznačuje, že i farizeus (tj. oddělený, čistý, zbožný) je hříšný (v 44-46). A že i jemu má být odpuštěno.

- odpuštěním automaticky nevzniká nový typ lidství. Odpuštěním žena nedostává automaticky do vínku ctnosti, zbožnost, neomylnost, atd. a ani se tím okamžikem nestává vzorem pro druhé. Odpuštěním získává její srdce pokoj (viz. J 14,27b) a její kroky jsou přiváděny na cestu pokoje (viz. Lk 1,79). Získává tedy zaslíbení pokoje; i my smíme přijímat pokoj a odpovídat na

něj, nejsme však natrvalo jeho majiteli.

- nevnášejme do příběhu vlastní dogmatické či zbožnostní konstrukce. Příběh nepoukazuje na odpuštění a víru ve vzduchoprázdnu, ale v polemické situaci pohoršení. Není abstraktním poučením, jak se správně chovat, abychom si zjednali odpuštění. Spíš chce otevřít prostor důvěře, že i mnoho hříchů – dluhů vůči Bohu a bližním – může být odpuštěno, navzdory tomu že si to (zbožní) lidé nedokážou představit.

POMŮCKY:

Zpěvníky, bible,
různé předměty, které používáme, když prosíme o odpuštění

MOTIVAČNÍ UVEDENÍ DO PŘÍBĚHU:

Pro mladší školní věk:

Předem si připravte věci (nebo namalujte na kartičky), které můžeme použít, když jdeme někoho prosit o odpuštění (dáreček, kytička, kamínek, svíčka, obrázek, čokoláda). Dětem je na začátku vyprávění ukažte, společně si je prohlédněte a nechte vybrat s otázkou: Co byste si vzali s sebou, když byste šli někoho prosit o odpuštění? Řekli byste mu také něco? Vyjádřili byste to ještě nějak jinak (objetím, stiskem ruky, polibkem)?

Pro starší školní věk:

Na začátku dětem převyprávějte podobenství (v.41 a 42), například takto: jeden člověk se živil tím, že půjčoval peníze. Dva lidé mu však dlužili; jeden 50 000 a druhý 5 000. Oba dlužníci nemohli svůj dluh splatit a tak jim ho oběma nakonec odpustil. Co myslíte, jak to oba dlužníci přijali? Mohl ho mít jeden z nich raději? Pokuste se diskusi udržet nad otázkami a nezabývat se detaily dluhu, splátek, živnosti apod. Diskusi ukončete otázkou: Proč myslíte, že Ježíš vyprávěl toto podobenství Šimonovi? – a pokračujte ve vyprávění příběhu od začátku.

OSNOVY VYPRÁVĚNÍ:

a) poznámky a osnova pro mladší školní věk:

Osnova k příběhu se odvíjí od dětí a přechází k tématicky podobné situaci v příběhu: projev lítosti a prosba o odpuštění u ženy hříšnice.

I. Motivace (viz. bod 5)

II. Hříšná žena umývá a pomazává Ježíšovy nohy

III. Hostitel Šimon farizeus se diví

IV. Ježíš vypráví podobenství o dlužnících

V. Ježíš vytýká Šimonovi nepohostinnost a tvrdost jeho srdce

VI. Komu se hodně odpouští, hodně miluje. Lid se diví, víra zachraňuje.

b) poznámky a osnova pro starší školní věk:

Osnova vyprávění začíná vlastně uprostřed příběhu – s podobenstvím.

I. Motivace (viz. bod 5)

II. Šimon farizeus zve Ježíše k sobě na hostinu

III. Pozvaný a nepozvaná; hříšná žena umývá a ošetřuje Ježíšovy nohy

IV. Šimon odsuzuje její nevychovanost

V. Podobenství pro Šimona (Proč mu Ježíš vyprávěl toto podobenství?)

VI. Komu se málo odpouští, málo miluje; Ježíš odpouští ženě hříchy

VII. Lid se diví, víra zachraňuje

VYPRÁVĚNÍ

I. ODTAŽITÝ FARIZEJ A ODEVZDANÁ HŘÍŠNICE

Jeden zbožný a vážený člověk – jmenoval se Šimon – pořádal pro své přátelé a známé hostinu. Pozval do svého domu k jídlu taky Ježíše. „Jsem na něj zvědav, co je vlastně zač. Ale musím si na něj raději dát pozor. Jedni ho chválí, druzí říkají, že si rád dopřeje jídla i pití s podivnou společností. S Ježíšem raději opatrně.“ Tak možná uvažoval ten zbožný a přísný muž Šimon,

když ve svém domě usedl s Ježíšem ke stolu. A možná i proto si držel od Ježíše odstup. Ani ho nepřivítal tak, jak bylo tenkrát běžné přivítat hosta.

Ale dlouho si Šimon s Ježíšem v klidu o vážných věcech nepovídali. Kdo pozve Pána Ježíše k sobě, může se nadát, že se věci nebudou nerušeně vyvíjet, jak si to naplánoval. Jako v Šimonově domě. Najednou se tu objevila žena, kterou nikdo nepozval. „No to snad ne? Co ta tady dělá?“ Trošku to známe taky, ne? Chceme si povídat s těmi, kteří nás zajímají a jsou nám sympatičtí, a najednou se objeví někdo, koho tak rádi nevidíme.

O té ženě všichni věděli, že nevede svůj život správně. Všichni si mysleli, že ji dobře znají. Ale, děti, kdopak ji skutečně znal? Kdo poznal, proč se jí život nedaří? Kdo se o ni skutečně zajímal, kdo jí chtěl porozumět? A kdo tušil, co je v jejím srdci?

A právě takové porozumění a pomoc našla ta žena u Ježíše. Proto za ním přišla. Dokonce i do domu farizeje Šimona, který ji tam vůbec neviděl rád. Tolik chtěla být s Ježíšem. Tolik mu chtěla vyjádřit svou důvěru a vděčnost i svou lásku, že nic nedbala na to, co si ostatní pomyslí. Ani nebyla schopna něco říct. Co cítila v Ježíšově blízkosti, to nedokázala ani slovy vyjádřit. A tak jen plakala, její slzy padaly na Ježíšovy nohy a ona je utírala svými vlasy. Měla s sebou lahvičku vzácného voňavého oleje. Tím Ježíši mazala nohy a přitom je líbala. Myslela si o sobě, že už za nic nestojí. Ale Ježíš jí dává naději, že ještě dokáže být vděčná, že ještě dokáže čistě milovat. A proto plakala. Styděla se, ale zároveň se radovala.

II. JAK HLEDÍ FARIZEJ A JAK JEŽÍŠ

Ale Šimon to neviděl rád. Sice nic neřekl, ale myslel si své. Tak, jak to dokáže chytrý a žel i zbožný člověk, který chce navenek zachovat klid a glanc, ale přitom v sobě spřádá soudy a odsudky. „Copak ta ženská hysterická, ta mě ani tak nezajímá, od té se nedá čekat nic dobrého. Ale Ježíš! Že si nechá na sebe sahat takovou ženskou! Copak nevidí, co ona je zač? Vida, teď se mi potvrzuje, co jsem si myslel. Když nepoznal, co je to za ženu, a nevadí mu, jak se k němu chová, tak to nemůže být člověk od Boha.“

V bibli je napsáno, že člověk hledí na to, co má před očima, ale Hospodin hledí k srdci. Pán Ježíš tenhle Boží vhled má. Dobře věděl, co je ta žena zač, ale zároveň poznal, co je v jejím srdci, když pláče na jeho nohy a líbá je. A také poznal, jak Šimon přemýšlí. Znal jeho srdce, rozuměl mu a viděl, co mu schází. Ale nic mu nevyčetl. Ani se nezačal obhajovat.

III. JEŽÍŠ PŘINÁŠÍ ODPUŠTĚNÍ

Řekl: „Šimone, představ si, že jeden člověk měl dva dlužníky. Jeden mu dlužil mnoho peněz a ten druhý jen docela málo. Jenže ani jeden neměl na to, aby ten dluh splatil. A tak ten člověk oběma velkoryse jejich dluh odpustil. Který z těch dvou ho bude mít víc rád?“A Šimon pořád ještě trochu opatrně, ale jasně odpověděl: „Myslím, že ho bude mít raději ten, kterému odpustil víc.“ A Ježíš řekl: „Ano, teď jsi správně usoudil.“

Ježíš staví tu ženu i Šimona do jiného světla. Jak žijeme, jednáme, je důležité. To Pán Ježíš nepopírá. Nestírá rozdíl mezi tím, jak žila ta hříšná žena, a oč se snažil zbožný Šimon. A přece to není to rozhodující měřítko, kterým se poměřuje náš život. Kdyby bylo, všichni bychom byli a zůstali beznadějnými a neradostnými dlužníky. Ale Ježíš říká: Bůh vám vaše dluhy odpouští. To je to osvobodivé slovo. Proto se už nemusíš pohoršovat nad tím, jak obrovský dluh má někdo druhý. Ale ani se nemusíš pachtit se splacením svého dluhu, i když není třeba velký. Můžeš milovat, protože ti byl dluh odpuštěn.

To dal poznat Pán Ježíš té hříšné ženě. Připadala si ztracená, a teď byla zachráněna. Poznala, že je milována, přes všechno, co Bohu, lidem i sobě dlužila. Proto projevila Ježíši svou lásku tak upřímně a tak svobodně, jak uměla. Co cítila, přijímala a po svém dávala najevo, to jí pak Pán Ježíš potvrdil: „Ano, skutečně, tvůj nepovedený život už je minulostí. Můžeš jít a žít klidně a pořádně, můžeš milovat a radovat se.“

IV. POHLEĎ NA TU ŽENU A UVIDÍŠ JINAK SEBE

Ale Pán Ježíš měl rád stejně i Šimona. Tenhle zbožný, vzorný, snaživý a opatrný muž, který nechtěl zůstat nikomu nic dlužen, dal Ježíši mnohem víc práce než ta hříšná žena. Hlavně kvůli němu vyprávěl Ježíš to podobenství o Bohu, který odpouští větší i menší dluhy. Proto mu taky ukázal na tu ženu. „Podívej se teď na tu ženu jinak a uvidíš jinak i sebe. Přišel jsem do tvého domu, a ty jsi mi nenabídl ani vodu, abych si umyl zaprášené nohy. Všiml sis, Šimone, že ona mi vlastně svými slzami nohy umyla? Tys mě ani polibkem nepřivítal, zatímco ona po celou dobu nepřestala líbat mé nohy. A ještě mi je pomazala vzácným olejem. Vidíš tu ženu a vidíš sebe?“

Vyčítá Ježíš Šimonovi? Chce mu dát ženu za příklad? Spíš asi jemu i nám chce na té ženě ukázat, jak skutečné a drahé může být pro někoho Ježíšovo odpuštění. Jak silná, svobodná, vděčná i radostná může být láska, která pramení z odpuštění.

Právě to farizeji Šimonovi, přes všechny jeho kvality, scházelo. On znal lásku jako příkaz, jako povinnost a zásluhu. Ale z takové lásky neplyne radost ani vděčnost. Spíš pocit neustálého dluhu. A toho nás chce Ježíš zřejmě zbavit. Vždyť přece Pána Boha ani sebe navzájem nemůžeme mít rádi z povinnosti nebo pro zásluhy. A už vůbec bychom pak nemohli mít rádi

někoho, kdo si v životě vede zřetelně špatně. Na to by láska z povinnosti nestačila.

V. KDO PŘIJÍMÁ ODPUŠTĚNÍ, MŮŽE MILOVAT

Na té příběhu té hříšné ženy nám Pán Ježíš taky ukazuje, že milovat opravdu svobodně a radostně nemůžeme bez odpuštění. Kdybychom si mysleli, že už nám nikdo nemusí odpouštět a my že nemusíme odpouštět, asi by z našeho života zmizelo milování – a když, tak určitě to vděčné a radostné. Asi bychom taky jen pořád počítali dluhy – druhých i ty své.

Právě to se přihodilo farizeji Šimonovi. Možná si myslel, že jemu nikdo nic odpouštět nemusí, ani Pán Bůh. A proto ztrácel zdroj radostné lásky. Pán Ježíš řekl, že kdo málo žije z odpuštění, málo miluje. Někdy ti zbožní, vzorní a snaživí leccos dokáží, ale mají dál k upřímné lásce, k vděčnosti, radosti a pokoji.

Ta hříšná žena to všechno objevila skrze Ježíše. A proto se k němu přede všemi přiznala, přestože si o ní mysleli své. Proto se z něho radovala, přestože to dala najevo dost zvláštním způsobem.

Můžeme doufat, že Ježíš se zastane každého, kdo věří v Boží odpuštění a raduje se z něho, i kdyby třeba plakal u jeho nohou jako největší hříšník.

.

MODLITBA

Pane Bože, i kolem nás jsou lidé i děti, na které druzí hledí skrz prsty a nikdo se o ně nezajímá. I my si leckdy myslíme, že jsme lepší. I s námi máš velkou práci. Ale ty i nám odpouštíš a nepřestáváš nás milovat. A proto se můžeme radovat, každý tak, jak může a umí. Díky, že nám dáváš radost. Amen

PODNĚTY PRO ROZHOVOR, DRAMATICKÉ ZPRACOVÁNÍ, HRY:

- Vzpomenete si na nějaký příběh (z bible, knížky, filmu), kde si lidé nemohli navzájem odpustit? Jak k tomu došlo? Neexistuje už žádná cesta jak z toho ven?

- ‚co si o tom mysleli přítomní?' – po vyprávění dejte dětem prostor, ať si příběh přehrají (většina z nich hraje účastníky hostiny) a poté se jich zeptejte: Co si mohli myslet přítomní v okamžiku, když Ježíš ženě odpustil její hříchy?

- předem si připravte věci (nebo namalujte na kartičky), které můžeme použít, když jdeme někoho prosit o odpuštění (dáreček, kytička, kamínek, svíčka, obrázek, čokoláda). Dětem je ukažte a zeptejte se jich: Co byste si vzali s sebou, když byste šli někoho prosit o odpuštění? Řekli byste mu také něco? Vyjádřili byste to ještě nějak jinak (objetím, stiskem ruky, polibkem)? OPAKUJE SE Z MOTIVACE

- víte o místě v bibli, kde se mluví o tom, kolikrát máme odpouštět? (viz. Mt 18, 21-22; Lk 17,4)

Odkaz na pracovní list
16 Ježíš a hříšníci
Odkaz na píseň
Vlak Boží (SV355)
Někdo mě vede za ruku, když bojím se jít tmou
Víc, než oko spatřit smí (SV368)
Kdo mě z pout mých ven vyvodí
Otevřete brány hradeb kamenných
Nevím, Pane, co ti dát, nevím, jak ctít tebe
Před tvou tváří, Pane, nemám vůbec nic
Kdo zná mě líp (SV152)
Cílová skupina
Školní
Mladší školní
Katechetické cykly
Pozvání na cestu - Evangelium Lukášovo
Biblický odkaz (kat)
Lukáš 7,36–50